

Nuoren miehen silmätulehdus

Parikymppinen mies hakeutui sairaalan yhteispäivystykseen noin viikon ajan kestäneen vasemman silmän luomiturvotuksen ja rähhimisen vuoksi. Potilas ohjattiin silmätautien päivystykseen, jossa todettiin vasemman silmän ylä- ja alaluomella voimakas turvotus, punoitus ja kuumotus. Luomireunassa ja silmän pinnalla oli runsaasti rähhää.

Potilaalla todettiin preseptaalinen selluliitti, jonka hoidoksi aloitettiin amoksisilliiniin ja kla-

vulaanihapon yhdistelmähoito amoksisilliinianoksella 1,5 g vuorokaudessa suun kautta viikon ajaksi. Paikallishoidoksi vasempaan silmään aloitettiin levofloksasiinisilmätipat, kloramfenikolisilmävoide yöksi ja kostutustipat. Silmän sidekalvolta otetusta bakteeriviljelynäytteestä saatiin diagnoosiin johtanut löydös.

Mistä sairaudesta oli kysymys? Vastaus on sivulla 504.

Nuoren miehen silmätulehdus

Vasemman silmän sidekalvolta otetussa bakteeriviljelynäytteessä kasvoi *Neisseria gonorrhoeae*-bakteeri, joka oli herkkä keftriaksonille ja atsitromysiinille. Diagnoosiksi vahvistui tippurin aiheuttama sidekalvotulehdus. Potilas lähetettiin seksitautien poliklinikkaan, jossa hoidoksi aloitettiin keftriaksoni 1 g lihakseen kolmena peräkkäisenä päivänä. Samalla todettiin potilaan oireettomat tippuritartunnat virtsassa ja nielussa. Klamydia-, kuppa-, HIV- ja hepatiittitestit olivat negatiiviset. Potilaan edellinen suojaamaton seksikontakti oli ollut naispuolisen kumppanin kanssa pari päivää ennen oireiden alkua.

Tippurin aiheuttama sidekalvotulehdus oli aikoinaan Suomessakin niin yleinen, että kaikille vastasyntyneille annettiin profylaktisesti paikallinen mikrobilääkesilmävoide. Sitten tippuria todettiin Suomessa monia vuosikymmeniä vain parisataa tapausta vuodessa, kunnes vuodesta 2016 lähtien se on uudelleen yleistynyt. Vuonna 2024 Suomessa todettiin ainakin 1 828 tippuritapausta (1). Samalla myös tippurin aiheuttamien harvinaisten tautimuotojen, silmätulehduksen lisäksi niveltulehduksen ja yleistyneen tippurin, todennäköisyys lisääntyy.

Tippuri voidaan todeta silmän sidekalvolta otetusta sivelynäytteestä geenimonistustutkimuksella tai selektiiviselle maljalle tehdyllä erikoisviljelyllä. Viljely selvittää myös mikrobilääkeherkkyydet, ja sitä suositellaan tutkittavaksi aina kun seulontatestin tulos on positiivinen. Yleisin tippurin diagnosoinnissa käytettävä nukleinihapon monistustesti (CtGcNhO) tunnistaa myös klamydiainfektiön. Näistä kahdesta

klamydia on tavallisempi silmätulehduksen aiheuttaja. Tippuri saattaa löytyä tavallisesta sidekalvon bakteerinäytteestä, koska se viljellään tavanomaisen verimaljan lisäksi rutiinimaisesti suklaamaljalle ja kasvatetaan hiilidioksidikaapissa. Silmätippuria sairastavan tippurivirtsanäyte (U-CtGcNhO) saattaa olla negatiivinen.

Silmätippuri vaatii pidemmän hoidon kuin urogenitaali alueen, nielun tai peräsuolen tippuri. Potilas sai kolmena peräkkäisenä päivänä keftriaksonia 1 g:n lihakseen (2). Seurantaikäynnillä silmätautiklinikassa viikon kuluttua hoidosta vasemmassa silmässä todettiin vielä lievää luomiturvotusta ja punoitusta, mutta rähmiminen oli lakannut. Seksitautien poliklinikassa kuukauden kuluttua hoidosta otetut tippurin seurantanäytteet vasemman silmän sidekalvolta, nielusta ja virtsasta olivat negatiiviset. Silmäoireet olivat ohittuneet kokonaan. Suunnitellulle seurantaikäynnille silmäklinikkaan potilas ei kehotuksista huolimatta mennyt. ■

Kiitämme dosentti, ylilääkäri Kaisu Rantakokko-Jalavaa viljelynäytettä koskevasta kommentista.

EMMI VAARALA, LL, erikoistuva lääkäri

NIINA HIETA, LT, ihotautien ja allergologian erikoislääkäri, kliininen opettaja
Tyks, ihoklinikka
Turun yliopisto, kliininen laitos

KIRJALLISUUTTA

1. THL:n tartuntatautirekisteri. Helsinki: THL 2025. <https://thl.fi/aiheet/infektiotaudit-ja-rokotukset/seurantarjestelmat-ja-rekisterit/tartuntatautirekisteri>.
2. Seksitaudit. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Sukupuolitautien Vastustamisyhdistys ry:n asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim 2024 (viitattu 14.1.2025). www.kaypahoito.fi.